

לחיות עם ג'וק / טל ברטוב

(מתוך "כולנו", גיליון 433)

כאשר חושבים על כך, מתברר שאנחנו אף פעם לא חיים לבדנו! ישנם יצורים לא מעטים, שחולקים אתנו את הבית. במי מדובר? מי הם השותפים האלה? שותף שאנו אוהבים לשנוא במיוחד הוא הג'וק, או כפי שקוראים לו בעברית צחה – "תיקון" או "מקק"**. *

5 רוב החוקרים מנסים להגיע למסקנות ולהצעות איך לחסל את הג'וקים. משפחת המקקים (שהתיקון משתייך אליה) היא ענקית, יש בה קרוב ל-4,000 מינים. רק 25 מינים פלשו אל משכנות האדם והפכו לחרק נלווה לנו, מציק ודוחה. המינים היחידים הללו שהחליטו לאמץ את האדם, גילו, כנראה, שיש בסביבתו מזון, כבר בימי בני-האדם הראשונים עלי אדמות.

10 חוקרי המקקים משערים, כי ראשיתם בג'ונגלים הטרופיים, ומשם נפוצו ופלשו לאזורי מחיה אחרים. כושר ההסתגלות שלהם מדהים כל-כך, עד כי כל תכונה שלהם יכולה להוות שיעור מרתק בהישרדות. אפשר לפגוש ג'וקים מסוימים במדבריות, כאלה שהסתגלו לחיי היושב ולמדו לנצל מחילות קרירות של בעלי-חיים אחרים. ג'וקים חיים גם באזורי קרח ושלגים. הם מותאמים לקור. המקקים שוכני-המערות איבדו את מאור עיניהם (שאינו בו צורך במערות), והם חיים מפגרי עטלפים ומשיירי מזון של עטלפים. יש רק דבר אחד שמקקים אינם יכולים בלעדיו, והוא לחות. המקקים אינם יכולים להתקיים בתנאים של יובש רב.

20 גודלם של החרקים הללו נע מגודל נמלה ועד לגודל עכבר. למקקים גוונים רבים: צהוב, ירוק, חום וגם שחור. קצב התרבותם מעורר הערצה (או פחד, תלוי איך מסתכלים על זה). בתנאים של מזון ללא הגבלה, זוג מקקים פורה אחד ישריץ ("יוליד") כעבור שנה בלבד 500,000 (חצי מיליון!) מקקים. ההתרבות המהירה וכושר ההשתנות וההסתגלות שלהם עוצרים כל דרך להשמדתם. כל רעל וריסוס פועלים עליהם במשך זמן מוגבל בלבד, עד שהמקקים מפתחים חסינות כלפיו. בינתיים לא נמצא הריסוס שיעזור להרחיקם לאורך זמן.

25 ממחקרים מתברר שהג'וקים מסוגלים לחיות שנתיים וחצי ללא חלבונים, שהם מזון הכרחי ליתר בעלי-החיים. הם פשוט מצליחים לאכול כל דבר בעולם: מלחים המצטברים בנעליים משומשות, דבק מגב בולים וספרים, עץ מפוֹרָר, פשוט הכול! בזכות יכולתם להתקיים מכל דבר, אין עליהם שום איום של רעב, כי מקורות המזון שלהם לא ייעלמו.

* תיקון – השם העברי הוא מן המילה תיק, כי התיקון מטיל את ביציו במעטפת הדומה לתיק.
** מקק – שם אחר לתיקון, כשם כולל לכל המשפחה. מקור השם הוא השורש מ-ק-ק, הקשור למילים: מק, נְמֶק (ריקבון ולחות).